

гірше запам'ятовують новий матеріал, нижча розумова реакція, наявність ситуативного мислення за аналогією, усталені стереотипи та установки мислення і поведінки).

Доросла аудиторія – тобто люди середнього віку (від 35 років і старше), які мають фінансову незалежність і особисту свободу, а також відповідають за наслідки прийнятих (і не прийнятих) рішень. На відміну від молоді люди середнього віку у своїй більшості дещо пізніше підключилися до віртуального простору. Також ознайомлення дорослих з сучасними технічними засобами часом носить більш стриманий та насторожений характер.

Відтак, незважаючи на перераховані вище виклики, в суспільстві відчувається досить значна потреба освіти дорослої аудиторії. Та й загалом, незважаючи на військовий стан та повномасштабне вторгнення країни-агресора проблематика не втрачає своєї актуальності. Більше того, саме у 2023 році в Україні в першому читанні було прийнято проєкт Закону України «Про освіту дорослих» (реєстраційний № 7039), розроблений робочою групою при Міністерстві освіти і науки України [2].

Прогнозовано, попит у сфері освіти дорослих і далі зростатиме. Відтак, дослідження в цьому напрямі виглядають доволі перспективними. Як і перспективне формування якомога ширшого кола пропозицій у сфері навчання, підвищення кваліфікації тощо. Важливо при цьому враховувати як потреби так і особливості дорослої аудиторії, про які йшлося вище.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Павелків Р.В. Вікова психологія. 2011. URL: [http://pidruchniki.ws/1800010237124/psihologiya/rozvitok\\_kognitivnoi\\_sferi\\_zrilomu\\_doroslomu\\_vitsi](http://pidruchniki.ws/1800010237124/psihologiya/rozvitok_kognitivnoi_sferi_zrilomu_doroslomu_vitsi)
2. Проєкт Закону України «Про освіту дорослих». 2023. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1216182>

**Оксана ЧОРНОУС**  
(Київ, Україна)

### СВІТОГЛЯДНІ РЕАЛІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ – РЕЗУЛЬТАТ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

Серед основних викликів, які поставила війна, і які потрібно подолати, слід зазначити: подолання підвищеної тривожності учасників освітнього процесу; коригування емоційного і психологічного стану учасників освітнього процесу; відсутність технічних можливостей; від'їзд частини учнів і викладачів за межі країни або регіону; відсутність мотивації і самодисципліни; підтримання ефективності навчального процесу. Розглянемо особливості організації дистанційного навчання. Для забезпечення та реалізації якісного освітнього процесу в кризовій ситуації, а саме дистанційного навчання в сучасних умовах воєнного стану, потрібно керуватися основними принципами організації такого формату навчання. Основними принципами системи дистанційної освіти, що базується здебільшого на самостійному здобутті потрібного обсягу та якості знань і передбачає поєднання широкого спектру традиційних і новітніх інформаційних технологій, є гуманістичність, пріоритетність, відповідність технологіям навчання, гнучкість, модульність, неперервність, відкритість [1; 2]. Одразу слід наголосити, що не

можна постійно працювати і вчитися дистанційно. Є певні питання, пов'язані з соціалізацією та взаємодією між учнями і викладачами, учнями з учнями, викладачів між собою, і цього не можна ігнорувати. На щастя, в умовно спокійних регіонах можна використовувати лише елементи дистанційного навчання, а саме навчання проводити як очні консультації із мінімальною кількістю учасників. Це, по-перше, запобігає великому скупченню учнів, а по-друге, – дає змогу учасникам освітнього процесу обирати кращий варіант залежно від виду заняття. Там, де можна опрацювати теорію самостійно, доцільно залишитися вдома і виконувати завдання самостійно. Якщо це практичні заняття або курсове проєктування – більш ефективно працювати поряд із викладачем. Ефективним виявилось використання варіантів роботи в асинхронному, синхронному та очному режимі, зокрема: робота через Google Classroom. Переваги: для викладача можливість викладати завдання різного формату: лекції, відеозаняття, посилання тощо; проводити відеоконференції; більшість викладачів уже напрацювала і структурувала певний матеріал за період карантину і має сформовані класи; учні здебільшого вміють працювати на цьому ресурсі; можливість працювати в зручний час. Недоліки: відсутність повноцінного спілкування через різні технічні можливості; додаткове навантаження на викладачів для перевірки виконаних завдань, що впливає з технічних можливостей роботи учнів. Спілкування просто у месенджерах або через електронну пошту. Переваг немає, крім нівелювання технічних можливостей. Але потрібно зазначити, що такий варіант можливий для психологічного розвантаження і зовсім не працює у вивченні фахових дисциплін. Робота за розкладом у конференціях і чатах Zoom або Google Meet. Переваги: ефективність спілкування, наближена до очного навчання за умови технічних можливостей усіх учасників; можливість використання різних форм – дошка, презентації, відео, опитування. Недоліки: відсутність технічних умов; непередбачені перерви на час тривоги. Очні консультації. Переваги: зрозумілий учасникам освітнього процесу формат; можливість реального спілкування; можливість одразу скорегувати помилки; можливість оцінити психологічний стан учня і надати допомогу або скористатися допомогою психолога. Недоліки: іноді відсутня можливість відвідати консультацію через нестабільну роботу транспорту; непередбачувані перерви під час тривоги. Отже, основним викликом, що поставила війна, є підвищена тривожність і її можна подолати лише через спілкування вічі у вічі, тобто на очних консультаціях або відеоконференціях, що цілком можливо робити, бо світоглядні реалії дистанційного навчання – результат розвитку інформаційної технології. Скоригувати емоційний і психологічний стан можна лише активними діями, а отже, навчальний процес не повинен перериватися на довгий час. Рекомендовано працювати за розкладом, тоді в учасників освітнього процесу не переривається зв'язок один з одним і відпрацьовується самодисципліна. У деяких випадках можливо вчасно запросити психолога, якщо коригування неможливе через просте спілкування. Брак технічних можливостей можна надолужити різноманітністю форм і режимів: синхронним, асинхронним, очним[3; 4]. Але слід зазначити, що форми і методи дистанційного навчання не повинні бути новими, учасники освітнього процесу вже повинні володіти навичками користування застосунками і ресурсами, інакше ефективності навчання очікувати не можна. За від'їзду учнів і викладачів до безпечних регіонів застосовується дистанційне навчання, але відеозв'язок украй потрібний для ефе-

ктивного навчання і роботи. Найважче під час організації навчання в умовах воєнного часу – відсутність мотивації і самодисципліни учнівства. Усе залежить від досвіду, авторитету і методів роботи конкретного викладача, але основне – структурування роботи, контроль і оцінювання, постійний зв'язок із учнями, контакт із батьками, терпіння і наполегливість. Якщо ми максимально збережемо якість і ефективність навчання, то підготуємо фахівців, які гарно працюватимуть і відновлять Україну, а освітня галузь здобуде особливий досвід роботи у воєнних умовах.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Власенко І.Г. Впровадження дистанційного навчання – вимога сучасності. *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія: матеріали міжвузівського вебінару*. 2017. С. 12–14. URL: <https://bit.ly/3zJXWTG>.
2. Міністерство освіти і науки України (2020). Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. URL: <https://bit.ly/3AdMD7U>.
3. Цицюра К.В. Змішане навчання: основні інгредієнти компетентнісного підходу для ефективної освіти нового покоління. URL: <https://bit.ly/3BVVEDO>.